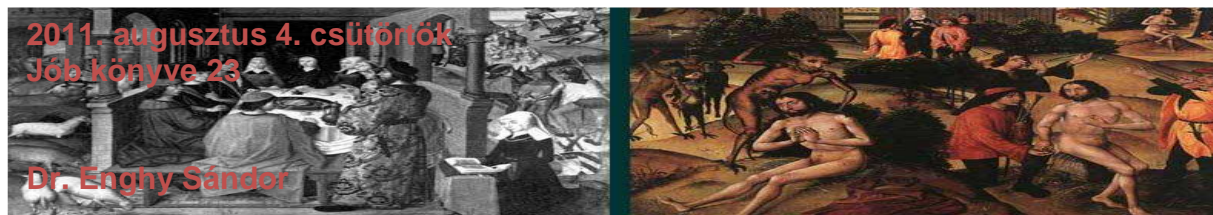

IGAZSÁG ÉS ÉLET

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján

2011. augusztus 4. csütörtök
Jób könyve 23

Dr. Engny Sándor

Jób betedik válasza: Bízik Isten igazságos ítéletében

^{23,1}Ekkor megszólalt Jób, és ezt mondta: ^{23,2}Most is csak lázongás, ha panaszkodom, kezemmel kell elfojtanom sóhajtásomat. ^{23,3}Bár tudnám, hogy hol találom Istent! Elmennék a trónusáig, ^{23,4}eléje terjeszteném ügyemet, tele lenne szám szemrehányással, ^{23,5}hogymeg tudjam, milyen szavakkal válaszol, és hogy megértsem, mit is mond nekem: ^{23,6}teljes erővel perel-e majd velem, vagy pedig csak figyel rám? ^{23,7}Becsületes emberként vitatkoznék vele, és végleg fölmentene engem a bírám. ^{23,8}De ha kelet felé megyek, nincs ott, ha nyugat felé, nem veszem észre. ^{23,9}Ha északon működik, nem látom, ha délre fordul, ott sem láthatom. ^{23,10}Csak ő tudja, milyen úton járok. Ha megvizsgál, kiderül, hogy arany vagyok. ^{23,11}Szorosan járok a nyomában, az ő útján maradok, nem térek le róla. ^{23,12}Ajkának parancsából nem engedek, keblembe zártam szája mondásait. ^{23,13}Mert ő ugyanaz marad. Ki változtathatná meg? Véghezviszi, amit lelke kíván. ^{23,14}Bizony, beteljesíti, amit kiszabott rám. Ilyesfélét gyakran szokott tenni. ^{23,15}Ezért megrettenek színe előtt, ha csak rá gondolok is, rettegek tőle. ^{23,16}Mert Isten csüggesztette el szívemet, a Mindenható rettetett meg engem. ^{23,17}Mert nem a sötétség miatt kell elnémulnom, nem az arcomat borító sűrű homály miatt.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Ez a fejezet a prológus utáni második nagyobb egységben, a Jób barátjaival folytatott dialógusban (3–31. fejezet), a dialógusok harmadik ciklusához (22–31. fejezet) tartozik és az előző fejezethez kapcsolódva Jób Elifáznak adott válaszát tartalmazza. Jób reagálása egy két fejezetről álló egységben hangzik el (23–24. fejezet). A szakaszban Jób mondja el panaszát Isten igazságtalansághoz való hozzáállása miatt. Először azt panaszolja el, milyen nehéz Isten elé jutnia, mert Ő elvonult a világtól, s nem viheti elé személyesen mindazt, ami jogtalanul történik vele (23,1–17). Ezután Jób általánosságban érinti az igazságtalanságot és azt, hogy Isten arról nem vesz tudomást. Mindezt úgy részletezi, hogy nyíltan ugyan nem vonja kétségbe Isten igazságát, de közvetve, a sorok mögött mégis azt teszi (24,1–17). Az egység utolsó szakasza az istentelen ember büntetéséről szól.

A 23. fejezetben nyilvánvaló, hogy Jób szeretné panaszát Isten elé vinni. Panaszának közvetlen kiváltó oka az volt, hogy Elifáz utalt bűneire. Reagálásában Jób nem veszi komolyan Elifáz szavait, hiszen nem is ért vele egyet, csakúgy mint a többiekkel. Sőt Elifáz szavai haragra ingerlik és uralkodnia kell magán,¹ nehogy túlradó haragjában valamilyen bűnt kövessen el.

Miután Jób megértette, hogy barátai valójában nem figyelnek rá, Isten felé fordul. Elifáz is ezt ajánlotta neki, de nem tudja hogy jelenjen meg Isten előtt, ugyanis meg sem találja Őt.² Pedig csak azt szeretné, hogy miután megtalálta, ügyét elé tárja. Istennel való találkozását nyilván azért várja, mert azt reméli, hogy sorsát megnyugtatóan rendezi el. Jób el sem tudja képzelni, hogy Isten bírói hatalmával ellene fordul. Sőt abban bízik, hogy Bírója számára kedvező döntést hoz perében, felmentő ítélete végleges lesz. Jób a 7. versben egyáltalán nem

¹ A 2. versben „nehéz kéz”-ről van szó. A kifejezés máshol valamilyen elnyomóra utal. Itt Jób nyomja el panaszát, nyögését, sóhajtását. Van olyan szöveg, amelyben a יָד helyett יָדָו olvasható (Nyilván a LXX olvasatának alapja is ez lehetett: $\eta \chi \epsilon \iota \rho \alpha \upsilon \tau \omicron \upsilon$). Ennek értelmében Isten kezéről van szó, aki Jób elnyomója és Ő felelős nyomorúságáért.

² A 3. versben az Istenhez való eljutás helyét jelöli a יְהוָה . A szó szilárd helyet, tartózkodási helyet jelöl. Mint a lakás berendezési tárgy, lehet szék. A LXX „vég”-nek fordítja ($\epsilon \iota \varsigma \tau \acute{\epsilon} \lambda \omicron \varsigma$), nyilván a célba jutásra gondol. (Zum Ziel – KRAUS, W. – KARRER, M. – BONNS, E. (Hg.) *Septuaginta Deutsch: Das griechische Alte Testament in deutscher Übersetzung*, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 2009, 1033.

zárja ki azt, hogy Isten addigi, vele szemben tanúsított ellenállása megváltozik. Könyve egészét tekintve látható, hogy Jób nagy utat tett meg addig, amíg erre a gondolatra megérett és nem csupán elutasítást érzett Isten részéről (9,2), hanem bizonyossággá lett számára: Isten igazsága halála ellenére is nyilvánvaló lesz (19,25.27.) és nincs egyedül perében (16,19). Jelenlegi helyzetét csak az nehezíti, hogy Istent nem találja (23,8–9).³ Jób tisztában van azzal, hogy Isten azért nem avatkozik perébe, mert ismeri útját, annak tisztaságát, s ha életét megvizsgálja, aranynak, büntetlennek bizonyul (10. vers). Ezt arra alapozza, hogy Isten nyomdokában jár, mindenben engedelmességedve neki, követve parancsolatait (11–12. vers).⁴

Következtetése egyértelmű: rajta semmi nem múlik, minden az Ő kezében van, és Őt nem befolyásolhatja semmilyen külső tényező, akaratát, tervét teljes egészében véghez viszi, megvalósítja mindenkörülmények között (13. vers).⁵ Tulajdonképpen ez Jób reménységének alapja, hogy Isten mindennek ura, egyedül Ő uralkodik mindenen felett és nem befolyásolhatják Őt Jób barátai sem, Jóbról alkotott véleményükkel. Jób szenvedésének valódi oka is ez: még ő sem befolyásolhatja a Mindenhatót semmivel és teljes egészében ki van neki szolgáltatva. Nem saját nyomorúsága és halála retenti igazán, hanem Isten megingathatatlan igazsága. Ez a tény azonban teljes egészében jelzi, hogy a megoldás Istennél és nem másnál van. Valójában Isten⁶ Jób egyetlen problémája, de éppen ezért annak egyetlen megoldása is.

³ Az irányok felsorolásából kiderül, hogy a keleti embert tájékozódásában a napfelkelte határozta meg. Jób is kelet felé tekintve sorolja fel az égtájakat.

⁴ A וְיִשְׁמַע egyes számban valószínű az összes parancsolatot reprezentálja a 12. versben. Van aki a וְיִשְׁמַע „rendelkezésemből” értelmet nem fogadja el és וְיִשְׁמַע -t olvasva a szövegbe hasonlításként értelmezi azt, s a fordításban „több, mint az én részem”-ről beszél. Ennek jelentése az lehet: az én napi adagomnál is, saját törvényemnél is jobban. Az értelmezés nehézségét a LXX is jelzi amikor az „és a keblemben” ($\epsilon\iota\nu\ \delta\epsilon\ \kappa\acute{o}\lambda\pi\omega\ \mu\omicron\upsilon$) fordítást hozza, valószínű וְיִשְׁמַע -t olvasva a וְיִשְׁמַע helyett. (Und in meiner Brust – KRAUS – KARRER – BONS : *Septuaginta Deutsch* i. m.,1034.; Van aki a וְיִשְׁמַע olvasat alapján arra gondol, hogy Jób sajátjaként tartotta meg Isten szavát. (As my law – GORDIS, R.: *The book of Job*, New York, Jewish Theological Seminary of America 5738 [1978], 262.)

⁵ A וְיִשְׁמַע kifejezésben a ו , a ש –essentiae értelmű, vagyis megerősíti azt, ami utána következik: Isten bizonyosan egy, Ő az egyetlen és ez a tény megváltoztathatatlan. Ezt a bizonyosságot viszi tovább a 14. vers is a וְיִשְׁמַע - vel: Ő minden bizonyonnan hiánytalanul viszi véghez valószínű meg akaratát, melyből minden beteljesedik (וְיִשְׁמַע).

⁶ Ezért hangsúlyozza nevét kétszer is a 16. vers: וְיִשְׁמַע , וְיִשְׁמַע .

Nem egyszerű az élet és ennek sok oka van. Az egyik az, hogy nem uraljuk a sorsunkat, aminek következményei vannak. Tudnánk mi, hogy mit kell tennünk egy-egy helyzetben, de képtelenek vagyunk véghezvinni, amit akarunk. Ezért nem működik jól a politika, mert hiába tudnánk, hogy mi használna az országnak, ki figyel ránk oda. Tudnánk mi az egészségünkkel is mit kezdeni, de halál ellen nincs orvosság. Mit üzen Jób könyve ebben a tekintetben a mai embernek?

1. Először azt, hogy nem vagyunk egyedül. Jób hasonlót élt át. Magára maradt gondolataival. Voltak barátai, de nem értették őt meg. Hiába volt még a hite is, nem látszott a sorsán. Tele volt nyomorúsággal, amin nem tudott változtatni.

Megpróbálta Isten elé vinni ügyét, de ez a próbálkozása is sikertelen volt, mert nem találta meg Istent. – Sorunk tehát nem egyedi, akármennyire is annak látszik. Azért ha körülnézünk, láthatjuk azokat, akik hasonló keresztet hordoznak, mint mi. Az életünk a történelem része, nem szakíthatjuk abból azt ki. Vannak körülöttünk mások, akikkel a történelem összeköt.

2. Ez a történelem egy történelem, még akkor is, ha nem egynek látszik, hiszen minden embernek megvan a maga története. Néha az az érzésünk, hogy az emberek ki is használják ezt a történelemértelmezést, mert jól megvan mindenki magának, tudomást sem vesz a másikról. Jób barátai vigasztalták Jóbot, csak nem vették észre, hogy a saját maguk történelmét élik és semmiben nem éreztek kapcsolódási pontot Jób és saját sorsuk között. Ha tudtak volna az egyetlen történelemről, akkor arról is tudtak volna, hogy annak szereplőit összeköti a történelem. Akkor keresték volna azokat a pontokat, ahol hasonló cipőben járnak, mint Jób. A Sátán rájuk is alkut köthetett volna Istennel és akkor ők lettek volna nyomorúságban és ők szorultak volna vigasztalásra.

3. Aki jól érti a történelmet, eljut Istenhez. Ez nem egyszerű. Jób sem találta Istent. Igen, Istenről nem tudunk mindent, de amint Jób ismerete elegendő volt ahhoz, hogy biztosnak lássa sorsa végkimenetelét Isten kezében, úgy a ma embere is biztos lehet ebben, sorsa végkimenetelében. A hit soha nem jelenti azt, hogy Istenről mindent tudunk, de annak mindig lehet annyi tartalma a legnagyobb félelmek és nyomorúságok közepette is, hogy Isten nem ellensége az embernek. Sok hatalmasság érvényesíti hatalmát rajtunk és nem vagyunk urai sorsunknak. De ez nem jelenti azt, hogy Isten hatalmát bármi is korlátozza. Korlátlan hatalma néha úgy látszik, korlátok közé szorul. Ez csak látszat. Még akkor is, ha hatalmának semmi jele nincs az adott pillanatban. Aki elméletben tudja, mert hallotta, hogy Isten nem egy a sok közül, hanem az egyetlen, akinek hatalma minden értelmet felülhalad, az gyakorlatban is nyugodt lehet: Isten szándéka nem változik a dolgok végkimenetelét illetően. A halál elszakíthat tőle, de Ő hatalmából is kiváltja a halandót. Ha Jób megvallhatta a halál hatalmával szemben „megváltóm él” (19,25), mennyivel inkább tudhatjuk az Újszövetség történetének örököseként, hogy „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz” (Zsid 13,8). Ha a gonosszal szemben vívott harcainkban alul maradunk is, tudhatjuk, hogy Isten tervének teljességéhez hozzátartozik az ember felmentő ítélete. Ezért joggal újulhat meg ajkunkon a zsoldáros hitvallása: Az ÚR javamra dönti el ügyemet. URam, örökké tart szereteted... (Zsolt 138,8). Valójában ez az az örökké tartó szeretet, melyben Ő ugyanaz marad.